

Vastaanottaja
Lohjan kaupunki

Asiakirjatyyppi
Raportti

Päivämäärä
21.09.2023

LOHJAN KAUPUNKI

KITTFALLIN ASEMAKAAVA- ALUEEN LUONTOSELVITYS

LOHJAN KAUPUNKI
KITTFALLIN ASEMAKAAVA-ALUEEN LUONTOSELVITYS

Projekti **Kittfallin asemakaava-alueen luontoselvitys**
Projekti nro **1510076927**
Vastaanottaja **Lohjan kaupunki**
Asiakirjatyyppi **Raportti**
Versio **2**
Päivämäärä **21.9.2023**
Laatija **Riku Kangasniemi ja Jani Järvi**
Tarkastaja **Laura Ahopelto**
Kannen kuva **Rauhoitettuja soikkokaksikoita (kuvan etualalla, isot soikeat lehtiparit)
selvitysalueen tuoreessa lehdossa. Kuva: Jani Järvi.**

Ramboll
PL 25
Itsehallintokuja 3
02601 ESPOO

P +358 20 755 611
F +358 20 755 6201

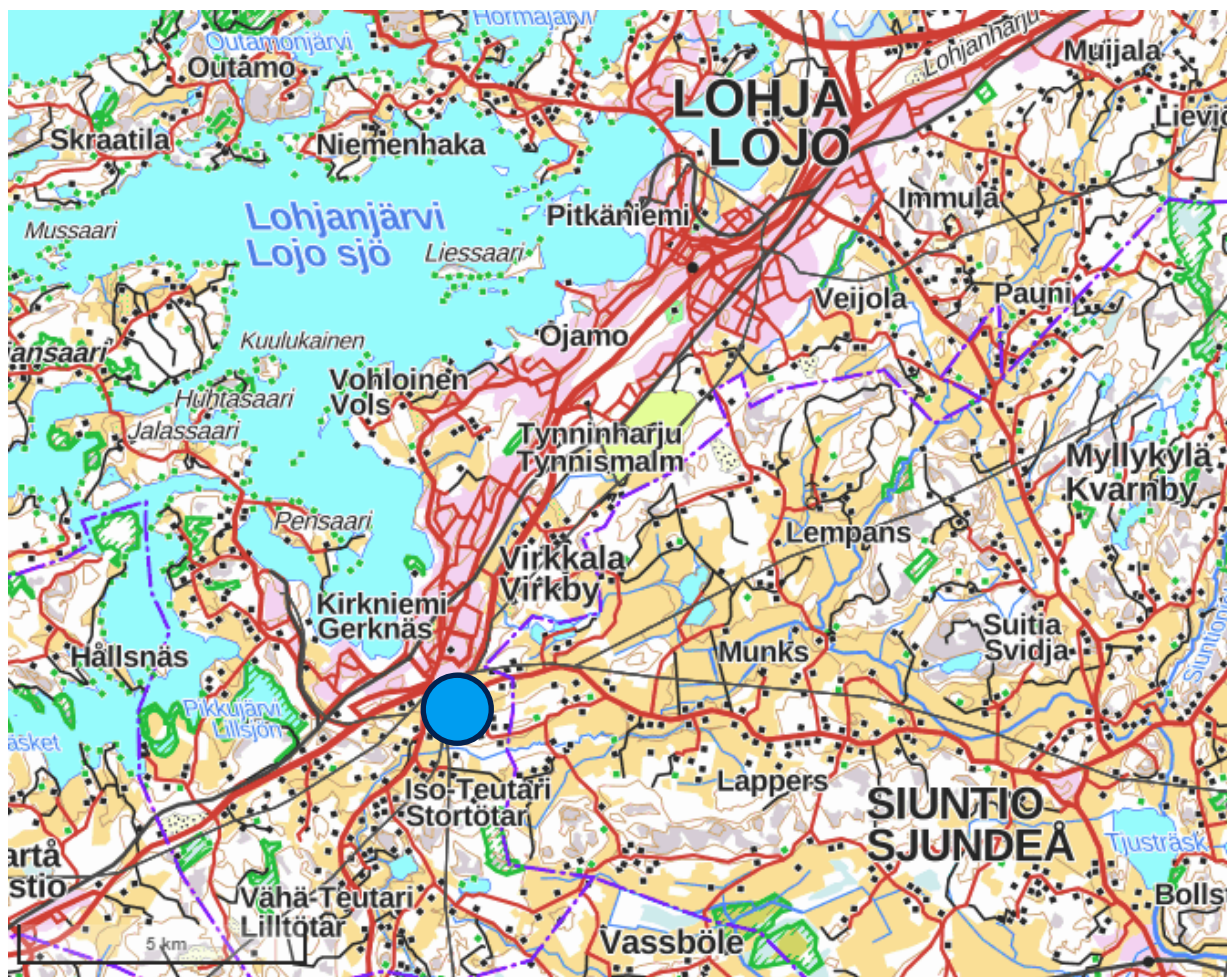
Sisältö

1.	Johdanto	2
2.	Aineisto ja menetelmät	4
2.1.1	Lähtötietoaineisto ja aiemmat selvitykset	4
2.2	Selvitysalue	4
2.3	Selvitysmenetelmät	4
2.3.1	Pesimälinnustoselvitys	5
2.3.2	Luontotyyppi- ja kasvillisuusselvitys	5
3.	Tulokset	6
3.1	Pesimälinnusto	6
3.2	Luontotyyppit	7
3.3	Kasvilajisto	16
3.3.1	Huomionarvoiset kasvilajit	16
3.3.2	Vieraslajit	21
3.4	Aiemmat tunnetut huomionarvoiset lajihavainnot	23
4.	Yhteenveto ja suositukset	24
5.	Lähteet	27

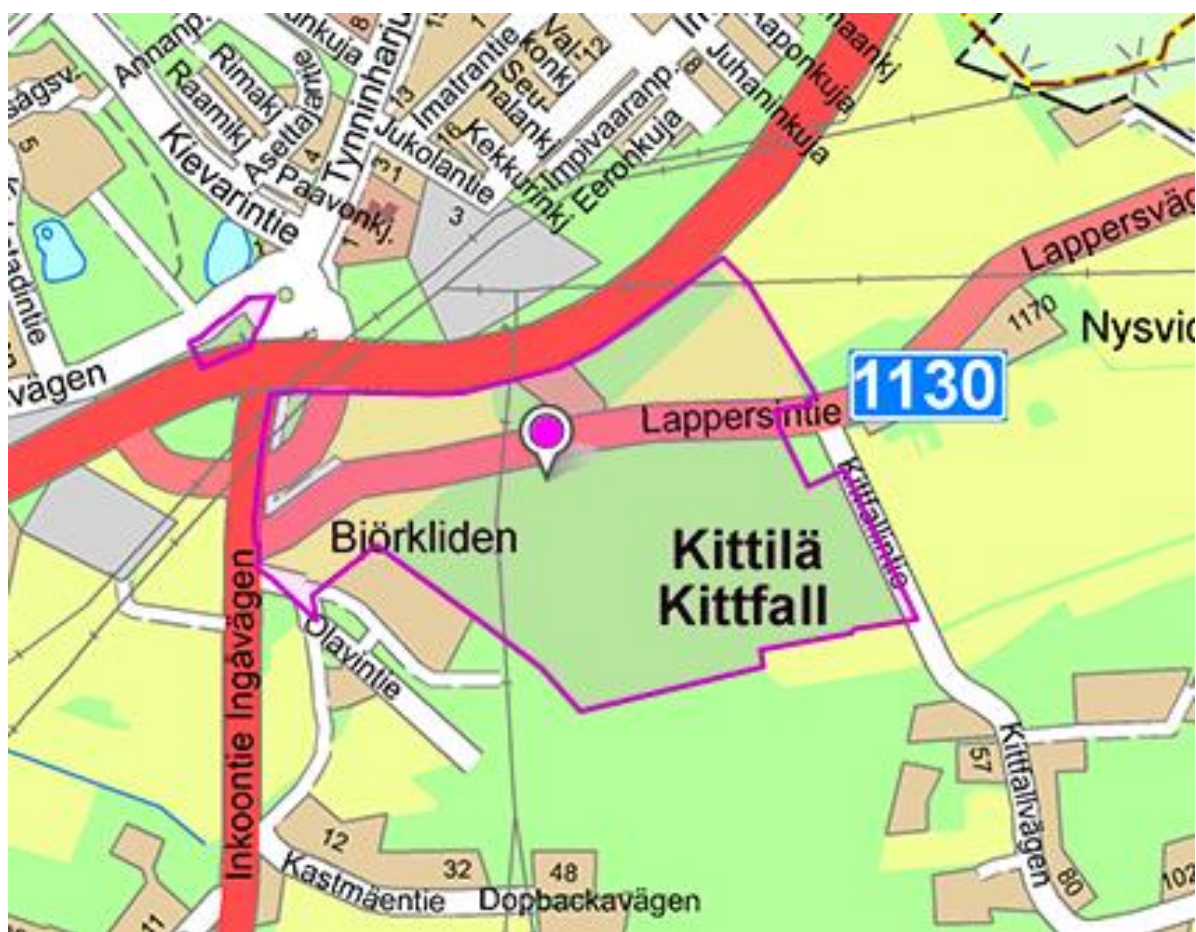
1. Johdanto

Lohjan kaupunki on laatimassa asemakaavaa Kittfallin alueelle (Kuvat 1 ja 2) Virkkalaan. Suunnittelun alla olevan asemakaavan tarkoituksena on mahdollistaa alueen rakentuminen varasto-, terminaali- ja logistiikkatoiminta-alueeksi, jossa voi olla myös em. toimintaan liittyviä toimisto- ja palvelurakennuksia. Asemakaavan laadintaa varten alueelle tehtiin luontotyyppi-, kasvillisuus- ja pesimälinnustoselvitys sekä ekologisten yhteyksien tarkastelu kaavasunnittelun tueksi, sillä alueelta ei ole olemassa aiempia luontoselvityksiä. Luontoselvityksen tarkoituksena on lähtötietojen ja maastokartoitusten perusteella arvioida alueen luonnonympäristön yleispiirteet ja selvittää luontoarvoiltaan merkittävät kohteet, jotta ne voidaan huomioida maankäytön suunnittelussa.

Tässä raportissa esitellään keväällä ja kesällä 2023 tehdyn luontoselvityksen tulokset. FM biologi Riku Kangasniemi on vastannut pesimälinnustoselvityksestä ja yhdestä luontotyyppi- ja kasvillisuusselvityksen maastokäynnistä. FM biologi Jani Järvi vastasi toisesta luontotyyppi- ja kasvillisuusselvityksen maastokäynnistä. Kangasniemi ja Järvi ovat vastanneet raportoinnista ja FM suunnittelumaantieteilijä, luontokartoittaja eat Laura Ahopelto laadunvarmistuksesta.

Kuva 1. Kaava-alueen sijoittuminen Lohjassa on merkitty karttaan sinisellä pisteellä. Kartta: Maanmittauslaitos.

Kuva 2. Kittfallin asemakaava-alue (merkittynä karttaan violetilla rajauksella ja pistemerkillä). Kuvaote: Lohjan kaupungin karttapalvelu.

2. Aineisto ja menetelmät

2.1.1 Lähtötietoaineisto ja aiemmat selvitykset

Alueelta ei ollut tiedossa aiempia luontoselvityksiä. Selvityksen lähtötietoina käytettiin Suomen Lajitietokeskuksen tietokannan havaintoja (Suomen Lajitietokeskus 2023). Lisäksi selvitysten lähtötietona käytettiin suunnitelmarajauksia, ilmakuvia ja muuta olemassa olevaa avointa paikkatietoa mm. ympäristöhallinnon tietokannoista.

2.2 Selvitysalue

Luontoselvityksessä tarkasteltava alue on suunniteltu kaava-alue (Kuva 3). Selvitysalueen pinta-ala on n. 33 ha.

Kuva 3. Selvitysalue ilmakuvassa.

2.3 Selvitysmenetelmät

Maastokäynneillä alueen yleispiirteet ja havaitut huomionarvoiset selvityskohteet dokumentoitiin valokuvaamalla sekä kirjaamalla ylös sanallisesti niitä koskevat keskeiset tiedot. Kohteet kirjattiin ylös GPS-paikantimella varustetulle tablettitietokoneelle suoraan Field Maps -paikkatietosovellukseen.

Luontotyyppien, vieraslajiesiintymien ja lajistosiselvitysten yhteydessä havaittujen huomioitavien alueiden osalta tuotettiin aluerajaukset. Lajihavainnot kerättiin piste- tai aluerajauksina.

Selvitysalueen ekologisten yhteyksien tarkastelun lähtöaineistona käytettiin ilmakuvia, Lohjan karttapalvelun aineistoja, maakuntakaavan aineistoja sekä maastokäynneillä tehtyjä havaintoja.

2.3.1 Pesimälinnustoselvitys

Pesimälinnustoselvitys toteutettiin kahdella käyntikerralla soveltaen maalintujen kartoituslaskentaohjetta (Koskimies ja Väisänen 1988). Maastokäynnit suoritettiin 1.6. ja 9.6. klo 4–9 poutaisessa säässä. Lämpötila oli aloitusaikaan molemmilla kerroilla noin +5 °C. Tuuli oli heikkoa tai kohtalaista.

Molemmilla selvityskerroilla metsäinen alue kierrettiin kokonaisuudessaan ja peltoalueet Lappersintietä pitkin. Peltojen ulkopuolella pyrittiin alue kiertämään laskennassa niin, että mikään kohta ei olisi jäänyt yli 50 metrin päähän laskentareitistä. Eri käyntikerroilla selvitys aloitettiin alueen eri reunoilta ajallisen vinouman välttämiseksi. Lintuhavaintoja kirjattiin ylös koko ajan välillä kuuntelemaan pysähdellen.

2.3.2 Luontotyyppi- ja kasvillisuusselvitys

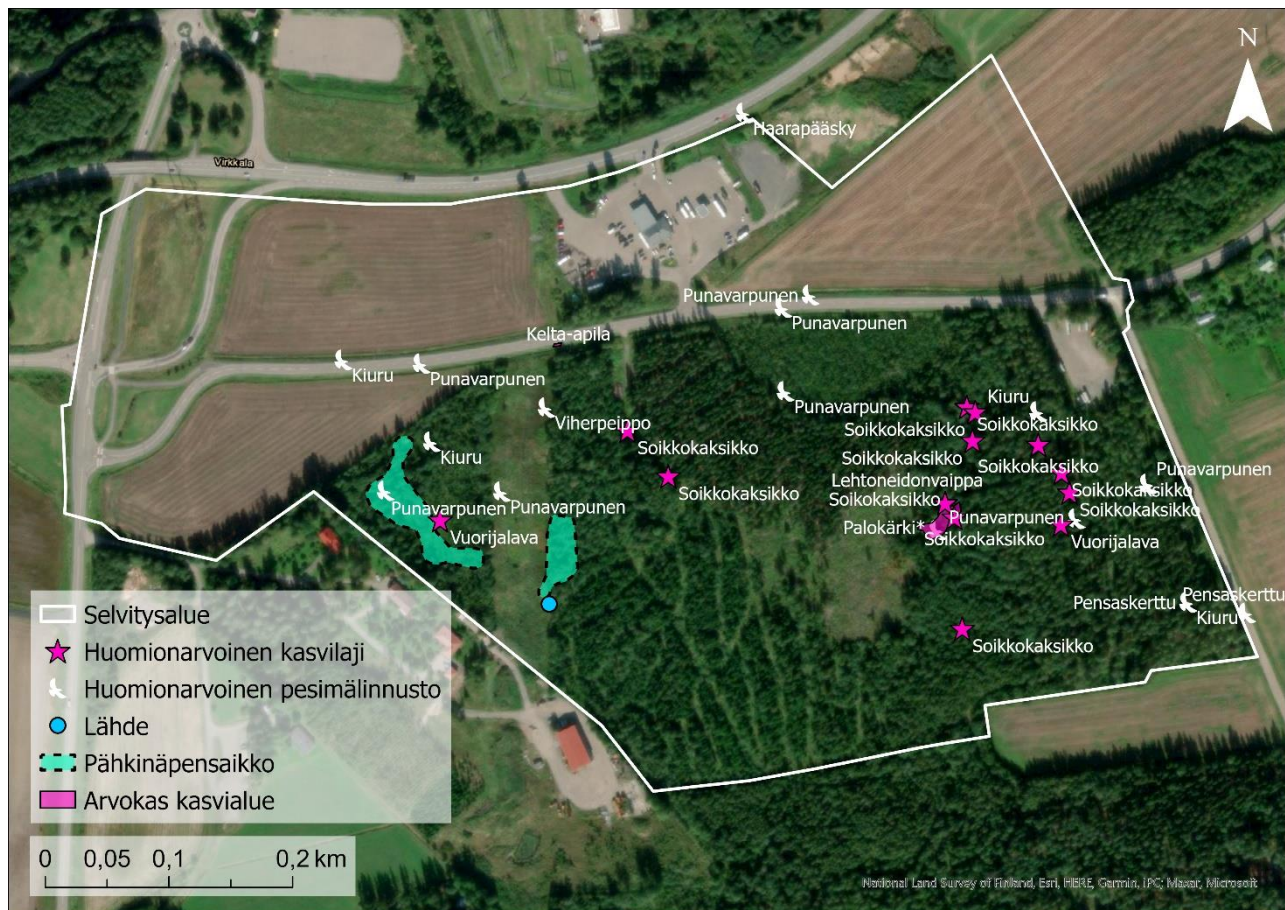
Luontotyyppi- ja kasvillisuusselvitys tehtiin kahdella maastokäynnillä 2.6. ja 10.7. Alku- ja keskikesällä tehtyjen maastokäyntien avulla haluttiin varmistua siitä, että alueelta havaitaan mahdolliset alkukesällä kukkivat luonnonsuojeluasetuksessa mainitut, Lohjan alueelta tunnetut kämmekkalajit. Luontotyyppiselvityksessä selvitysalueelta kartoitettiin ja rajattiin alueen luontotyypit Suomen luontotyyppien uhanalaisuusarvioinnin (2018) mukaisesti. Luontotyyppiselvityksen yhteydessä alueelta kartoitettiin mahdolliset luonnonsuojelulain 29 §:n suojellut luontotyypit, metsälain 10 § tarkoittamat erityisen tärkeät elinympäristöt ja vesilain 2. luvun 11 § mukaiset luontotyypit. Luontotyyppikohteista arvioitiin niiden luonnontilaisuutta ja edustavuutta.

Luontotyyppiselvityksen yhteydessä merkittiin ylös selvitysalueen mahdolliset uhanalaisten, silmälläpidettävien tai rauhoitettujen kasvilajien sekä vieraskasvilajien ja muiden mahdollisten huomionarvoisten kasvien havainnot.

Ensimmäisen pesimälinnustoselvityksen yhteydessä 1.6. selvitettiin, esiintyykö alueella noroja tai muita vesilain 2. luvun 11 § mukaisia suojeltuja vesiluontotyyppisiä.

3. Tulokset

Selvitysalue koostuu pääosin pelloista, pientareista ja melko nuorista lehtipuuvaltaisista talousmetsistä, joiden lajisto on Lohjan alueelle melko tavanomaista. Alueelta havaittiin kuitenkin joitain huomionarvoisia lajeja ja luontokohteita, jotka on esitelty seuraavissa alaluvuissa. Kaikki alueen huomionarvoiset luontoarvot on esitetty kuvassa 4.

Kuva 4. Selvitysalueen huomionarvoiset havainnot.

3.1 Pesimälinnusto

Selvitysalueen linnusto on tyypillistä avoimien ja puoliavoimien alueiden sekä nuorten talousmetsien lajistoa. Runsaimpia lajeja olivat peippo, pajulintu, punakylkirastas sekä talitiainen.

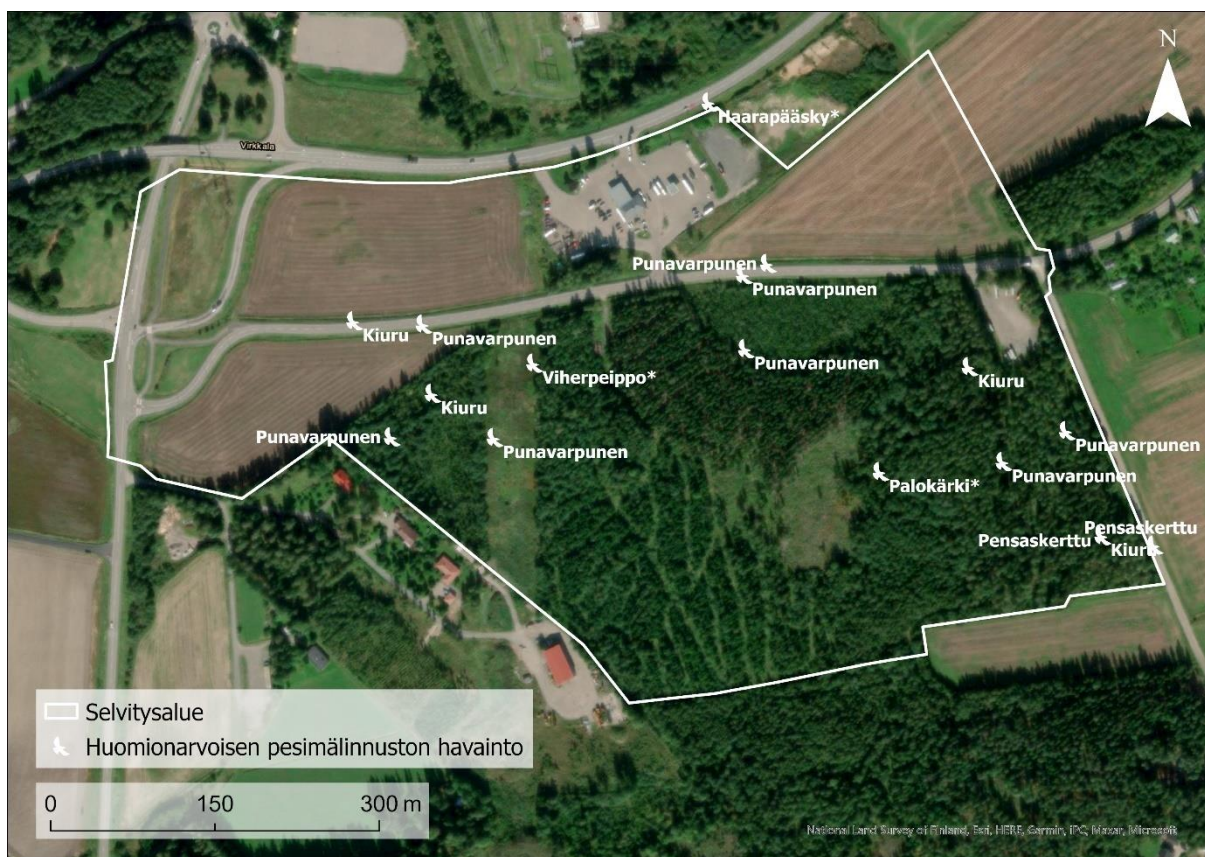
Huomionarvoisimmat lintuhavainnot olivat uhanalaisuusluokituksessa (2019) silmälläpidettäviksi (NT) luokitellut alueella reviiriä pitävä pensaskerttu, alueen metsien reunoilla pesivät punavarpuset, selvitysalueen länsiosan pelloilla pesivä kiuru sekä alueen ulkopuolisilla pelloilla pesivät kiurut, kerran huoltoaseman itäpuolisen pellon päällä saalistelemassa nähty vaarantuneeksi luokiteltu (VU) haarapääsky, yksi kutsuääntä pitänyt, erittäin uhanalaiseksi (EN) luokiteltu viherpeippo sekä EU:n lintudirektiivin liitteen I laji palokärki (elinvoimainen, LC), joka kuultiin alueella luontotyyppiselvityksen yhteydessä heinäkuussa. Huomionarvoiset lintuhavainnot on esitetty kuvassa 5 ja taulukossa 1.

Palokärjen ei kuitenkaan tulkittu pesivän alueella lajille soveltuvan varttuneemman metsän puuttuessa. Haarapääskyn ei yksittäisen havainnon perusteella tulkittu pesivän alueella, etenkin kun laji tapaa pesiä rakennusten sisällä, eikä selvitysalueella sijaitsevaa huoltoasemarakennusta tulkittu

haarapääskyn pesäpaikaksi. Myöskään viherpeippoa ei tulkittu pesiväksi, sillä laji havaittiin vain kerran, eikä ainoan yksilön käytös viitannut selkeästi reviiriin.

Taulukko 1. Selvitysalueen huomionarvoiset lintuhavainnot.

Laji	Havaittu yksilömäärä	Status	Muuta
haarapääsky	1	VU	Ei tulkittu pesimälajiksi
kiuru	3	NT	
palokärki	1	LC, lintudirektiivin liite I	Ei tulkittu pesimälajiksi
pensakerttu	1	NT	
punavarpunen	5	NT	
vihervarpunen	1	EN	Ei tulkittu pesimälajiksi

Kuva 5. Selvitysalueen huomionarvoinen linnusto. *Kartassa esitettyjen haarapääskyn, palokärjen ja viherpeipon ei arvioitu pesivän selvitysalueella.

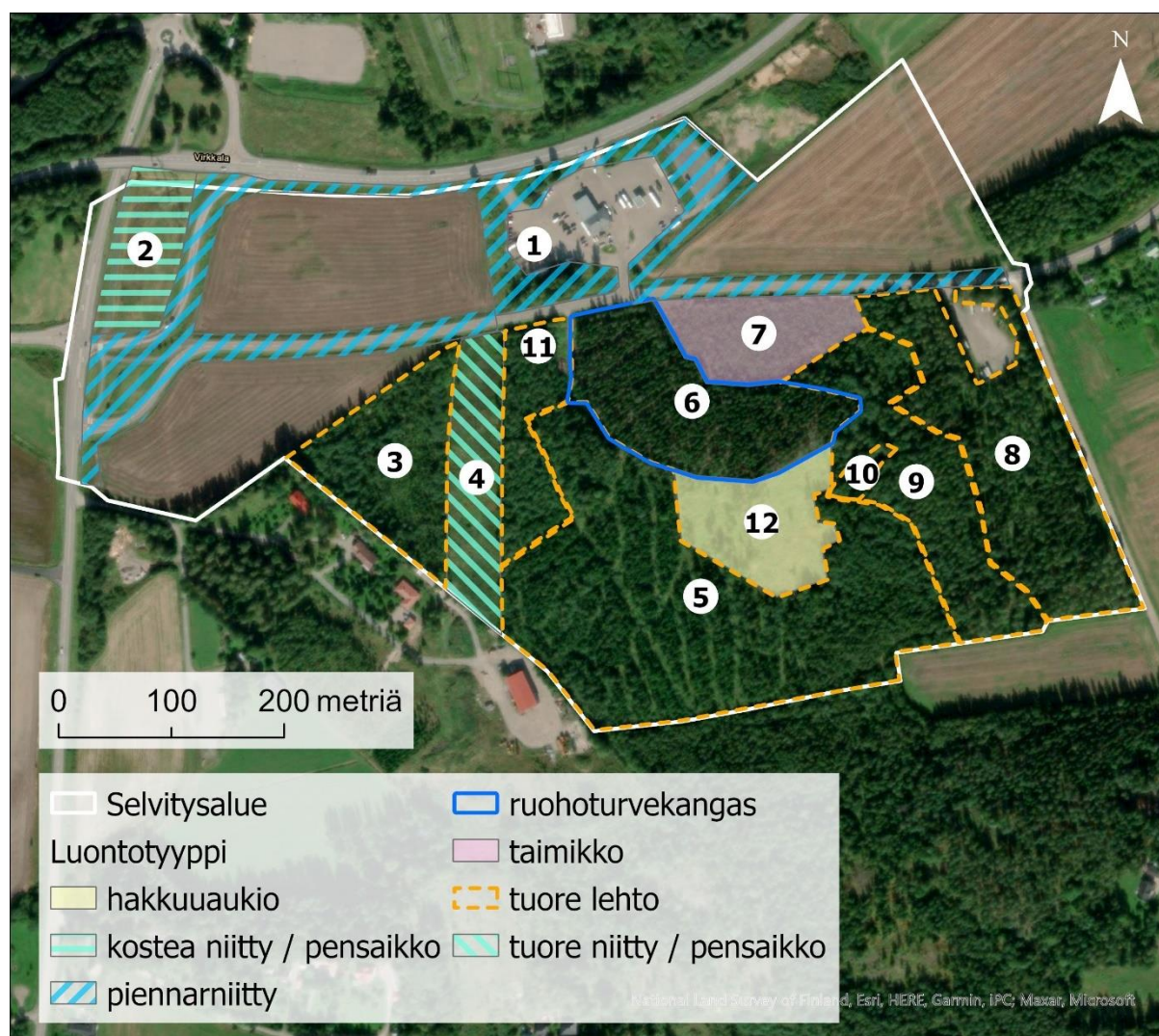
3.2 Luontotyytit

Luontotyyppi- ja kasvillisuusselvityksen perusteella selvitysalueen metsät ovat pääosin tuoretta lehtoa, jotka on luontotyyppien uhanalaisuusarvioinnissa (2018) arvioitu vaarantuneiksi (VU) (Kuva 6). Ravinteisuuden perusteella tuoret lehdot jaotellaan vielä keskiravinteisiin ja runsasravinteisiin, joista keskiravinteiset ovat vaarantuneita (VU) ja runsasravinteiset erittäin uhanalaisia (EN) luontotyyppejä. Intensiivisen metsätaloustalouden vuoksi selvitysalueen tuoret lehdot eivät kuitenkaan ole edustavia luontotyyppinsä edustajia, eivätkä myöskään yhtenäisen lehtoalueen koon vuoksi metsälain 10 §:n mukaisia erityisen tärkeitä elinympäristöjä. Lahopuuta on metsäkuviolla

vähän, metsäkuvioita on ojitettu ja puustoa on harvennettu. Alueen itäosassa sijaitsee muuta aluetta vanhempi lehtoalue, mutta sekin on metsätalouden piirissä, tasaikäinen ja vähän lahoppua sisältävä. Alueen keskiosassa metsä on ruohoturvekangasta.

Metsien lisäksi selvitysalueella esiintyy pensoittuvaa niittyä, piennarniittyä ja peltoa sekä huoltoasemarakennuksen yhteydessä piennarniittymäistä joutomaata. Niityt eivät edustaneet uhanalaisiksi luokiteltavia perinnebiotooppeja, vaan ne olivat kehittyneet voimajohtoaukealle ja liikennealueelle. Selvitysalueen luontotyytit on esitelty alla tarkemmin. Peltoalueita ei ole kuvioitu.

Alueelle ei tehty varsinaista liito-oravaselvitystä, mutta alueen metsien soveltuvuutta arvioitiin liito-oravan esiintymispotentiaalin näkökulmasta luontotyyppiselvityksen yhteydessä. Koska selvitysalueen metsät ovat pääasiassa melko nuoria ja lehtipuuvaltaisia, alueella ei ole liito-oravalle hyvin elinympäristöksi soveltuvaa metsää. Alueen itäosan varttuneempi kuusivaltainen kuvio (nro 10) ja itäosan metsät yleisesti ovat liito-oravan kannalta metsäkuvioita, jotka voivat tulevaisuudessa kehittyä lajille soveltuviksi, mikäli ne saavat kasvaa rauhassa.

Kuva 6. Selvitysalueen luontotyyppikuvio.

1. Piennarniitty

Teiden, jalankulkuväylien ja huoltoasemarakennuksen ympäristössä esiintyy paikoin tuoretta ja paikoin kuivaa, heinävaltaista piennarniittyä, joka on hoidon piirissä tienpientareilla. Ojissa kasvaa paikoittain pajukkoa. Valtalajeja ovat erilaiset heinät, kaunokit, pelto-ohdake, matarat, voikukat, pietaryrtti, kultapiisku, poimulehdet, piennarpukinparta ja pujo. Paikoin seassa on paljon vieraslaji komealupiinia.

2. Kosteaa niitty / pensaikko (Kuva 7)

Paju- ja heinävaltainen, kostea niitty, joka on ilmeisesti hoidon piirissä. Valtalajeina on pajut, heinät, sarat, niittynätkelmä, voikukat, kangaskorte, rantakukka, kaunokit, poimulehdet ja hierakat. Lajistossa ei esiinny perinnebiotooppien huomionarvoista lajistoa, eikä kuvio hoidosta huolimatta edusta edustavaa perinnebiotooppiniittyä.

Kuva 7. Kosteaa, pensoittuvaa niittyä selvitysalueen luoteisosassa. Kuva: Jani Järvi.

3. Runsasravinteinen tuore lehto (EN) (Kuva 8)

Runsasravinteinen. Pääpuulajeina ovat harmaaleppä, kuusi ja hieskoivu, seassa on tammea, haapaa, vaahtera ja pajuja. Puuston halk. 5–20 cm. Lahopuuta on hyvin vähän. Kuvio on mätästetty ja talouskäytössä. Valtalajeina kasvavat valkovuokko, oravanmarja, metsäimarre, punaherukka, vuohenputki, mesiangervo, nuokkuhelmikkä, huopaohdake, sudenmarja, lehtovirmajuuri, ojakellukka, lehtokuusama, lehtotesma, pähkinäpensas ja hiirenporras. Runsasravinteiset tuoreet lehdot on luokiteltu luontotyyppien uhanalaisuusarvioinnissa (2018) erittäin uhanalaisiksi (EN). Kuvio ei kuitenkaan ole edustava eikä luonnontilainen puuston nuoruuden, lahopuun vähyyden ja talousmetsäkäytön vuoksi.

Kuva 8. Runsasravinteista tuoretta lehtoa selvitysalueen länsiosassa. Kuva: Jani Järvi.

4. Tuore niitty / pensaikko (Kuva 9)

Tuore, pensoittuva niittykuvio, joka on muodostunut voimajohtoaukealle, joten ei luokiteltavissa perinnebiotoopiksi. Aluetta on raivattu hiljattain. Paju- ja tuomivaltainen, seassa kasvaa muutamia katajia, pähkinäpensaita, koiranheittä, punaherukkaa ja paljon haavantaimia. Ruohovartisten valtalajeina ovat mesiangervo, huopaohdake, hiirenporras, sudenmarja ja heinät.

Kuva 9. Voimajohtoaukan alla esiintyvää pensoittuvaa tuoretta niittyä selvitysalueen keskiosassa. Kuva: Jani Järvi.

5. Keskiravinteinen tuore lehto (VU)

Pääpuulajeina kasvaa kuusi, hieskoivu ja harmaaleppä, seassa tammentaimia, tuomea ja vaahteraa. Puusto on nuorta, halk. 10–30 cm. Lahopuuta on vähän kantoina. Kuvio on ojitettu, harvennettu ja metsätalouskäytössä. Pensaskerroksessa kasvaa vadelmaa ja punaherukkaa. Valtalajeina kenttäkerroksessa ovat mm. valkovuokko, oravanmarja, sudenmarja, metsätähti, sinivuokko, käenkaali, metsäimarre, nokkonen, huopaohdake, leskenlehti, lehtokorte ja nuokkuhelmikkä. Keskiravinteiset tuoreet lehdot on luokiteltu luontotyyppien uhanalaisuusarvioinnissa (2018) vaarantuneiksi (VU). Kuvio ei kuitenkaan ole edustava eikä luonnontilainen puuston nuoruuden, lahoppuun vähyyden ja talousmetsäkäytön vuoksi.

6. Ruohoturvekangas (Kuva 10)

Talouskäytössä olevaa kuusikkoa, noin 50-vuotiasta. Puuston halk. 20–35 cm. Rehevä ja lehtomainen kangas, joka turpeinen. Kuviota on ojitettu ja harvennettu. Lahopuuta on jonkin verran kantoina ja ohuina maapuina. Ei luonnontilainen, eikä edustava. Kenttäkerroksessa valtalajeina kasvaa valkovuokko, metsäkorte ja hiirenporras.

Kuva 10. Harvennettua ruohoturvekangasta selvitysalueen keskiosassa. Kuva: Jani Järvi.

7. Taimikko

Noin 5 metriä korkea, tiheä, sekapuustoinen taimikko.

8. Keskiravinteinen tuore lehto (VU) (Kuva 11)

Melko varttunutta ja avaraa kuusi- ja rauduskoivuvaltaista oravanmarja-käenkaali-tyypin lehtoa. Puusto on melko tasaikäistä, harvennettua ja halk. 20–40 cm. Lahopuuta on vähän. Kenttäkerroksessa kasvavat mm. ahomansikka, käenkaali, metsäkorte, valkovuokko, oravanmarja, metsäimarre ja vadelma. Keskiravinteiset tuoreet lehdot on luokiteltu luontotyyppien uhanalaisuusarvioinnissa (2018) vaarantuneiksi (VU). Kuvio ei kuitenkaan ole edustava eikä luonnontilainen puuston nuoruuden, lahoppuun vähyyden ja talousmetsäkäytön vuoksi.

Kuva 11. Harvennettua, tasaikäistä ja kuusivaltaista tuoretta lehtoa selvitysalueen itäosassa.

9. Keskiravinteinen tuore lehto (VU) (Kuva 12)

Pääosin rauduskoivua ja kuusta kasvava lehto, jonka ylispuusto tasaikäistä. Seassa alikasvoksena kasvaa harmaaleppää ja tuomea. Puuston halk. 20–40 cm. Lahopuuta on vähän. Kenttäkerroksessa valtalajeina ovat mm. käenkaali, oravanmarja, soreahiirenporras, vadelma, lillukka ja metsäkastikka. Keskiravinteiset tuoreet lehdot on luokiteltu luontotyyppien uhanalaisuusarvioinnissa (2018) vaarantuneiksi (VU). Kuvio ei kuitenkaan ole edustava eikä luonnontilainen puuston nuoruuden, lahoppuun vähyyden ja talousmetsäkäytön vuoksi.

Kuva 12. Tasaikäistä, koivuvaltaista tuoretta lehtoa selvitysalueen itäosassa.

10. Keskiravinteinen tuore lehto (VU) (Kuva 13)

Varttuneiden kuusten muodostama valoisa ja kohtalaisen edustava oravanmarja-käenkaali-tyypin lehtokuvio. Kuusien seassa kasvaa koivua ja harmaaleppää. Puuston halk. 20–50 cm. Lahoppuuta on

jonkin verran maapuuna. Valtalajeina ovat käenkaali, oravanmarja, metsäimarre, lillukka ja soikkokaksikko. Keskiravinteiset tuoreet lehdot on luokiteltu luontotyyppien uhanalaisuusarvioinnissa (2018) vaarantuneiksi (VU). Kuvio ei ole luonnontilainen talousmetsäkäytön vuoksi, mutta puuston varttuneisuuden ja lahoppuun määrän takia se on kohtalaisen edustava.

Kuva 13. Varttuneen kuusikon muodostama, kohtalaisen edustava lehtokuvio selvitysalueen itäosassa.

11. Keskiravinteinen tuore lehto (VU)

Lehtikuusi- ja rauduskoivuvaltainen lehto. Puusto on nuorta, halk. 10–30 cm. Lahoppuuta on vähän. Kenttäkerroksessa valtalajeina ovat mm. käenkaali, lillukka, valkovuokko, vadelma, metsäkorte ja ahomansikka. Keskiravinteiset tuoreet lehdot on luokiteltu luontotyyppien uhanalaisuusarvioinnissa (2018) vaarantuneiksi (VU). Kuvio ei kuitenkaan ole edustava eikä luonnontilainen puuston nuoruuden, lahoppuun vähyyden ja talousmetsäkäytön vuoksi.

12. Hakkuuaukio

Hiljattain avohakattu lehtokuvio, johon on istutettu kuusentaimia. Valtalajeina ovat vadelma, valkovuokko, metsäkorte ja heinät.

3.2.1 Pähkinäpensaiкот

Alueella on kaksi pienialaista pähkinäpensaiкkoa, joissa kasvaa yli 20 kappaletta vähintään 2 m leveää tai korkeaa pähkinäpensasta (Kuvat 14–15). Pähkinäpensaiкот on luonnonsuojelulain (9/2023) 64 § mukaisesti suojeltu luontotyyppi. Vanhan luonnonsuojelulain (1096/1996) aikana rauhoitettu luontotyyppi oli pähkinäpensaslehto, jossa piti kasvaa hehtaarilla yli 20 vähintään 2 m leveää tai korkeaa pähkinäpensasta. Nykyisen luonnonsuojelulain osalta nämä määritelmät eivät ole vielä selvillä, sillä uutta luonnonsuojeluasetusta ei ole vielä vahvistettu. Alueen pähkinäpensaiкот sijaitsevat kuitenkin tiheissä taimikoissa ja osin voimajohtoaukealla, eivätkä ne siten ole luontotyyppien edustavia esiintymiä. Lohjan seudulla pähkinäpensaslehtoja ja pähkinäpensaiкkoja on melko runsaasti ja kunnan alueella on suojeltu lähinnä edustavimpia pähkinäpensaslehtoja.

Kuva 14. Nuorta pähkinäpensikkoa. Kuva: Jani Järvi.

Kuva 15. Pähkinäpensaikkojen ja lähteen tarkempi sijainti selvitysalueella. Avonainen alue kuvan keskellä on voimajohtoauea.

3.2.2 Lähde

Selvitysalueelta ei havaittu noroja, eikä selvitysalue tasaisen maastonsa vuoksi ole norojen esiintymisen kannalta otollista. Alueella havaittiin yksi mahdollinen lähde, johon oli asennettu betoninen kaivonrenkas, joka kuitenkin tällä hetkellä sijaitsee noin 30 cm syvän, halkaisijaltaan noin 3 m leveän kuopan keskellä (Kuva 16 ja sijainti kuvassa 15). Asennetun kaivonrenkaan vuoksi lähde ei ole tulkittavissa luonnontilaiseksi. Kesäkuussa lähteessä oli viileää vettä, mutta heinäkuussa se oli kuivunut. Alueen metsä- ja valkohäntäkauriit käyttävät sitä jälkihavaintojen perusteella juomapaikkanaan ja kohdan kasvillisuus ilmensi selvästi ympäröivää maastoa kosteampia kasvuolosuhteita, mutta selviä pohjavesivaikutuksen ilmentäjikasveja ei paikalla kasvanut.

Lähde sijaitsee voimajohtoauealla, sen reunan läheisyydessä. Tällaisessa paikassa aurinko pääsee kuivattamaan sitä metsäistä ympäristöä enemmän, minkä lisäksi selvitysalue on voimakkaasti

ojitettua, mikä haitannee lähteen vesitaloutta. Koska lähde sijaitsee puuttomalla voimajohtoaukealla, ei sen ympäristö ole metsälain 10 § mukainen erityisen tärkeä elinympäristö.

Lähde on merkitty peruskarttaan vesikuoppa-merkinnällä.

Kuva 16. Selvitysalueelta löydetty muokattu lähde. Kuva: Riku Kangasniemi.

3.3 Kasvilajisto

3.3.1 Huomionarvoiset kasvilajit

Selvitysalueelta löydettiin runsaasti luonnonsuojelulailla (74 §) ja -asetuksella (160/1997 20 §) rauhoitetun soikkokaksikon versoja (Kuvat 17–20). Lajia esiintyy Lohjan alueella muuta maata runsaammin, sillä se on kalkinsuosija. Selvitysalueella soikkokaksikkoa esiintyy siellä täällä, eritoten alueen itäosassa. Selvitysalueen metsän koillisosasta löytyi kuitenkin myös Lohjan mittakaavassa poikkeuksellisen runsas kasvusto, jossa 4,4 aarin alueella havaittiin noin 140 soikkokaksikon versoja. Kesäkuun alussa soikkokaksikkojen versot olivat elinvoimaisia ja vehreitä, mutta heinäkuun maastokäynnillä monet versoista olivat kuivuneita ja vain osa oli kukassa. Kuivuminen oli oletettavasti seurausta vuoden 2023 kuumasta ja kuivasta kesäkuusta.

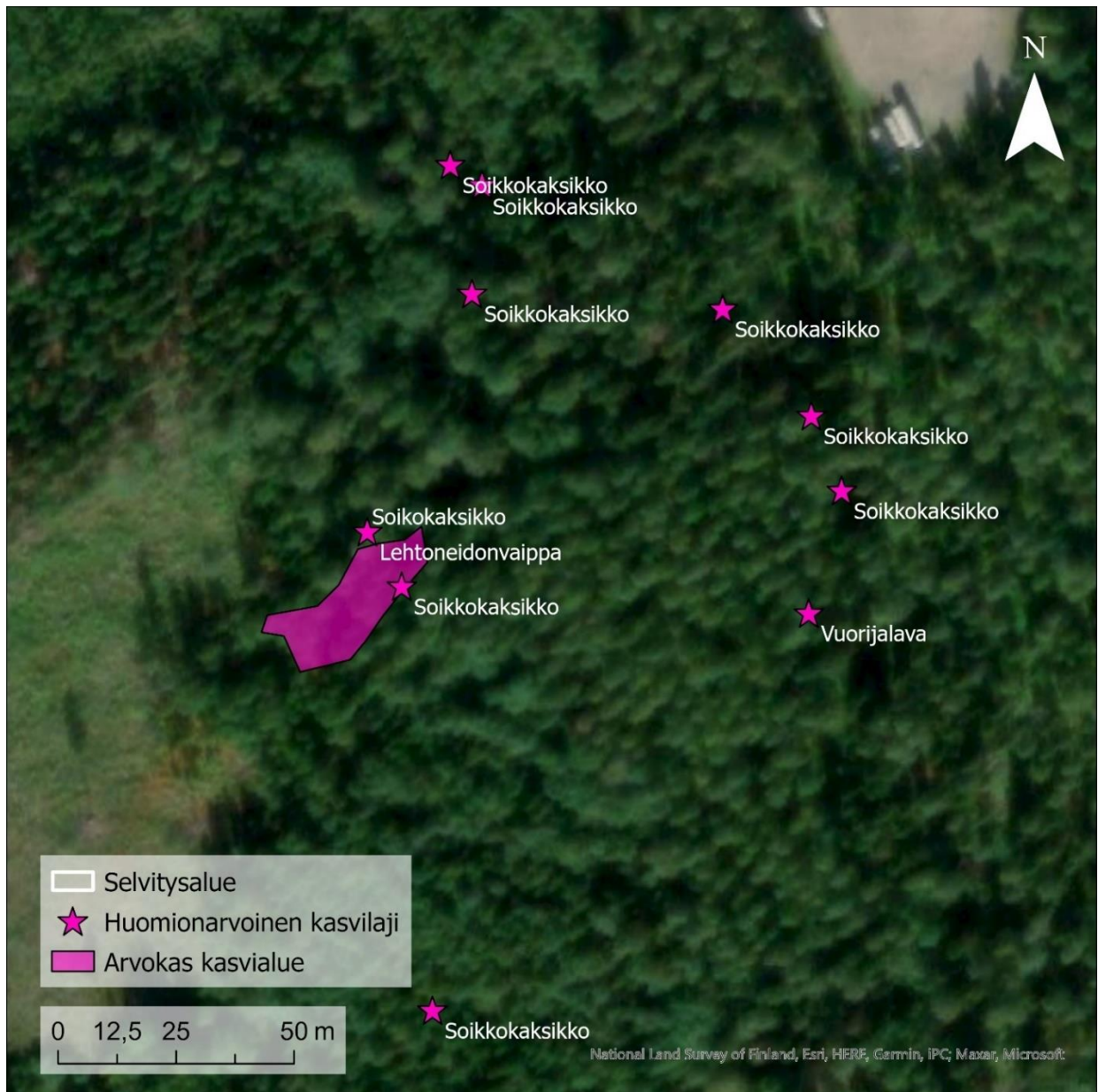
Runsasyksilöisen soikkokaksikkoalueen tuntumasta havaittiin myös yksi rauhoitetun lehtoneidonvaipan yksilö (Kuva 21). Rauhoitettujen kämmekkäkasvien lisäksi voimajohtoaukean kohdalta tienpientareelta löydettiin silmälläpidettävän (NT) kelta-apilan kasvusto, jossa havaittiin 6 yksilöä (Kuva 22). Selvitysalueella kasvaa myös neljä vaarantunutta (VU) ja rauhoitettua

vuorijalavaa (Kuva 23). Yksilöt ovat nuoria ja kasvavat lähellä toisiaan; selvitysalueen itäosassa havaitun vuorijalavahavainnon kohdalla kasvaa kolme yksilöä, joista kaksi on tainta ja yksi n. 15 m korkea puu.

Kaikki selvitysalueelta havaitut huomionarvoiset kasvilajihavainnot on esitetty kuvissa 17 ja 18.

Kuva 17. Selvitysalueen länsiosan huomionarvoiset kasvihavainnot voimajohtoauekan ympäristössä.

Kuva 18. Selvitysalueen itäosan huomionarvoiset kasvihavainnot lähellä itäreunan aidattua varastointialuetta. Arvokas kasvialue vastaa laajaa soikkokaksikkoesiintymää, jonka alueelta löydettiin noin 140 kasviyksilöä.

Kuva 19. Soikkokaksikoita (soikeat lehtiparit) kesäkuussa. Kuva: Jani Järvi.

Kuva 20. Kukkiva soikkokaksikko (*Neottia ovata*), kuvattu heinäkuussa. Kuva: Riku Kangasniemi.

Kuva 21. Havaittu rauhoitettu lehtoneidonvaippa, kuvattu heinäkuussa. Kuva: Riku Kangasniemi.

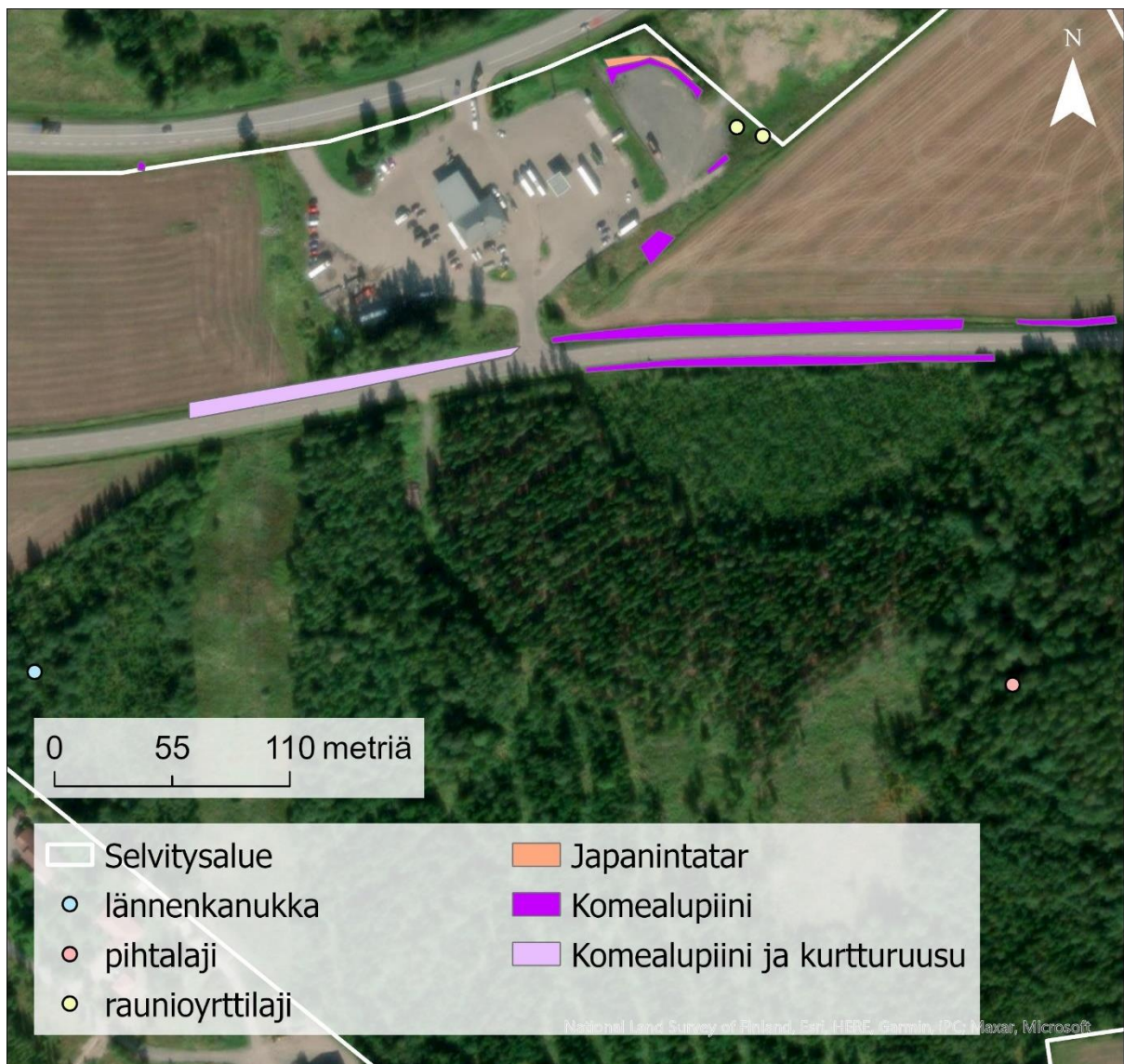

Kuva 22 (vas.) ja 23 (oik.). Selvitysalueelta havaittu vuorijalava ja tienpientareella kasvanut kelta-apila. Kuvat: Riku Kangasniemi (vas.) ja Jani Järvi (oik.).

3.3.2 Vieraslajit

Selvitysalueelta havaittiin vieraslajeista komealupiinia, kurtturuusua, japanintatarta, idänkanukkaa, pihtalajia ja raunioyrttilajia (Kuva 24). Komealupiinia kasvaa tuhansia yksilöitä teidenpientareilla ja huoltoasemarakennuksen vierisellä joutomaalla (Kuva 25), jonne myös japanintatar on muodostanut monen aarin kokoisen kasvuston (Kuva 26). Raunioyrttiä havaittiin muutama yksittäinen yksilö, samoin kuin kurtturuusua, jota esiintyi tienpientareella komealupiinin seassa. Idänkanukkaa ja pihtalajia, oletettavasti siperianpihtaa, havaittiin kumpaakin yksi yksilö lehtoalueilta metsien keskeltä.

Komealupiini ja kurtturuusu kuuluvat sekä Suomen kansalliseen vieraslajiluetteloon ja -strategiaan (1709/2015 ja 704/2019) että EU:n vieraslajiluetteloon. Japanintatar kuuluu kansalliseen vieraslajiluetteloon ja -strategiaan.

Kuva 24. Vieraslajiesiintymät selvitysalueella.

Kuva 25. Komealupiinia Lappersintien varrella tienpientareella. Kuva: Jani Järvi.

Kuva 26. Japanintattaren runsas esiintymä huoltoasemarakennuksen länsipuolen joutomaalla. Kuva: Jani Järvi.

3.4 Aiemmat tunnetut huomionarvoiset lajihavainnot

Suomen Lajitietokeskuksen tietokannassa alueelta on tiedossa rauhoitetun lehtoneidonvaipan esiintymä vuodelta 1995 huoltoasemarakennuksen eteläpuolelta tienpientareelta, mutta lajia ei havaittu kyseiseltä paikalta. Alueelta tunnetaan lisäksi vuodelta 1988 havaintoja vaarantuneeksi (VU) luokitellusta pensastaskusta ja vuosilta 2006–2009 havaintoja silmälläpidettäväksi (NT) luokitellusta *Populicerus nitidissimus* -kaskaslajista. Näitä eläinlajeja ei havaittu vuoden 2023 luontoselvityksessä; kaskaan havainnoimiseksi ei käytetty tässä työssä erillisiä selvitysmenetelmiä.

3.5 Selvitysalueen ekologiset yhteydet

Selvitysalue sijoittuu osin avoimelle ja osin metsäiselle luonnonympäristön alueelle. Alue muodostaa yhdessä eteläpuolisten metsäalueiden kanssa kokonaisuuden, joka on kuitenkin maatalousalueiden vuoksi vahvasti erillään muista Lohjan metsäalueista. Kittfallin asemakaavan alue toimii todistetusti kulkuyhteysalueena esimerkiksi paikallisille hirvieläimille, sillä alueella havaittiin kauriiden ja hirvien jälkiä maastoselvitysten yhteydessä.

Selvitysalueen läpi tai sen kautta ei ole esitetty kulkevan ekologisia yhteyksiä Lohjan osayleiskaavoissa tai Uudenmaan maakuntakaavassa. Alueelle ei sijoitu myöskään Lohjan ekologisen verkoston selvityksessä (Oksman & Turunen 2022) tunnistettuja nykyisiä ekologisia yhteyksiä tai tärkeitä verkoston osia, mutta alueelta kulkee koilliseen yksi kehitettävä ekologinen yhteys (Kuva 27).

Kuva 27. Kehitettävä ekologinen yhteysalue Kittfallin asemakaava-alueen pohjoispuolella. Kaava-alueen sijoittuminen merkitty karttaan sinisellä pisteellä. Kuvaote: Lohjan ekologinen verkosto – karttaliite. Sitowise 2022.

4. Yhteenveto ja suositukset

Keväällä ja kesällä 2023 tehtyjen luontoselvitysten perusteella selvitysalueella Kittfallin asemakaava-alueella esiintyy luonnonsuojelulain ja vesilain mukaisia suojeltuja ja huomioitavia luontotyypppejä. **Alueelta rajattiin kaksi pähkinäpensaikkaa** (luonnonsuojelulaki 64 §) **ja tunnistettiin yksi todennäköinen lähde** (vesilaki 11 §). Alueelta ei havaittu metsälain 10 § mukaisia kohteita.

Alueella esiintyvät luonnonsuojelulain mukaiset suojeltavat luontotyypit, pähkinäpensaikat, eivät ole selvityksen mukaan edustavia tai luonnontilaisia, sillä ne ovat olleet metsätalouskäytön piirissä. Ne täyttävät voimassa olevan luonnonsuojeluasetuksen kriteerit, mutta asetusta ollaan päivittämässä, joten kriteeristö voi muuttua. **Pähkinäpensaikon suojelun osalta tulee pyytää lausunto Uudenmaan ELY-keskukselta.**

Alueelta havaittu mahdollinen vesilain mukainen lähde on luonnontilaltaan muuttunut, sillä siihen on asennettu kaivonrengas. Täten se ei tämän selvityksen perusteella täytä enää vesilain 11 § määritelmää. **Luonnontilaisuuden tulkinnan osalta on hyvä pyytää myös lähteestä lausunto Uudenmaan ELY-keskukselta.**

Selvitysalueella esiintyy suojeltujen ja huomioitavien luontotyyppien lisäksi uhanalaisia lehtoluontotyypppejä. Ne eivät kuitenkaan selvityksen perusteella ole talousmetsäkäytön vuoksi edustavia, eivätkä myöskään paikallisesti arvokkaita. Alueen metsät eivät myöskään ole nuoren ikänsä ja puulajisuhteidensa vuoksi soveltuvia liito-oravalle.

Alueella havaittiin joitain uhanalaisia, silmälläpidettäviä ja luonnonsuojelulailla rauhoitettuja lajeja, joita suositellaan huomioitavaksi maankäytön suunnittelussa. **Selvitysalueella havaitun rauhoitetun soikkokaksikon merkittävin esiintymä on hyvin pienialainen, mutta lajin runsauden vuoksi merkittävä.** Esiintymän välittömässä läheisyydessä kasvaa myös rauhoitettu lehtoneidonvaippa. Luonnonsuojelulain 82 §:n mukaan *”aluetta saa käyttää maa- ja metsätalouteen tai rakennustoimintaan ja rakennuksia sekä laitteita tarkoituksensa mukaisesti. Tällöin on kuitenkin vältettävä vahingoittamista tai häiritsemistä rauhoitettuja eläimiä ja kasveja, jos se on mahdollista ilman merkittäviä lisäkustannuksia.”* Alueen pienialaisuuden takia se lienee säästettävissä ilman merkittäviä lisäkustannuksia, mutta muualla selvitysalueella esiintyvät yksittäiset soikkokaksikot todennäköisesti eivät. **Soikkokaksikoesiintymän merkittävyyden vuoksi esiintymä suositellaan huomioitavaksi maankäytön suunnittelussa.** Huomiointi edellyttäisi esiintymäaluetta ympäröivän lähimetsän säilyttämistä siten, että sen kosteus- ja valaistusolosuhteet säilyvät kasvin kannalta jatkossakin soveltuvina. Jos kohde voidaan säästää, alueen rajaus suojavyöhykkeineen tulee tehdä erillisenä maastotarkasteluna. Suojavyöhykkeen laajuus on alustavan arvion mukaan 10–30 m suuntaansa esiintymän reunoilta. Mikäli suurin soikkokaksikoesiintymä jätetään kaavoitettavan ja rakentuvan alueen sisään saarekkeeksi, olisi siihen hyvä liittyä metsäinen yhteyskäytävä selvitysalueen eteläosasta. Käytävän leveys voisi olla 20–50 metriä.

Alueella havaittua rauhoitettua vuorijalavaa esiintyi kahdessa kohdassa. Alueen länsiosassa tavattiin vain yksittäinen noin 2 m korkea taimi, kun taas alueen itäosassa suurin vuorijalava oli ohut, mutta noin 15 m korkea ja tehnyt siemensadon. Puumaisen vuorijalavan vieressä kasvoi kaksi noin 2 m korkuista vuorijalavan taimea. Luonnonsuojelulain 82 §:n mukaan rauhoitetun lajin esiintymän *”aluetta saa käyttää maa- ja metsätalouteen tai rakennustoimintaan ja rakennuksia sekä laitteita tarkoituksensa mukaisesti. Tällöin on kuitenkin vältettävä vahingoittamista tai häiritsemistä rauhoitettuja eläimiä ja kasveja, jos se on mahdollista ilman merkittäviä lisäkustannuksia.”* Esiintymien pienialaisuuden vuoksi ne voisivat olla säilytettävissä ilman merkittäviä lisäkustannuksia. **Vuorijalavaesiintymien huomioimista maankäytön suunnittelussa suositellaan.**

Mikäli soikkokaksikkoesiintymää ja lehtoneidonvaippaa ei ole mahdollista säästää ilman merkittäviä lisäkustannuksia, voitaneen ne luonnonsuojelulain luvun 11 mahdollistaman ekologisen kompensaation mukaisesti siirtää paikkaan, joka suojellaan tai muilla keinoin säilytetään lajille soveltuvana. Kämmekekäkasvien siirtoistutukset ovat yleensä hankalia ja vaikeita toteuttaa onnistuneesti, mutta hyvällä suunnittelulla ja oikeilla menetelmillä ne ovat mahdollisia. Rauhoitettujen lajien siirtäminen vaatii ELY-keskuksen myöntämän poikkeusluvan.

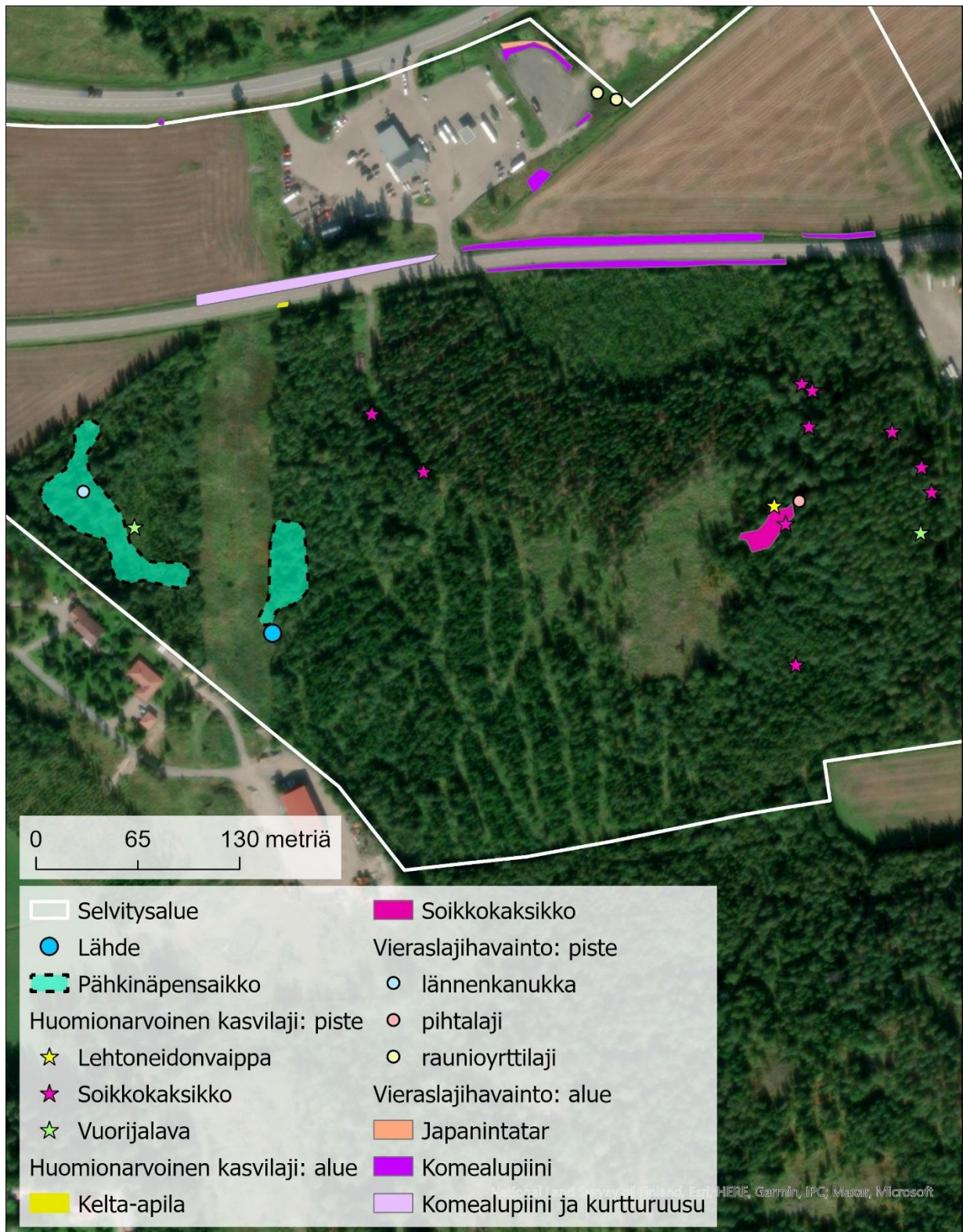
Rauhoitettujen kämmekkäkasvien sekä vuorijalavan lisäksi alueelta havaittiin silmälläpidettäviä ja vaarantuneita lintu- ja kasvilajeja. Kelta-apilan osalta kasvusto on pienialainen. **Silmälläpidettävien kasviesiintymien huomioiminen kaavasuunnittelussa on suotavaa, mikäli mahdollista.** Koska havaittu pesimälinnusto esiintyi alueella melko hajallaan, koska havaitut pesimälajit olivat pääasiassa uhanalaisuusluokitukseltaan silmälläpidettäviä ja koska niiden käyttämät elinympäristöt olivat luontotyypeiltään epäedustavia, ei alueelta rajattu arvokasta linnustoaluetta.

Ekologisten yhteyksien osalta ei maankäytön suunnittelussa ole merkittäviä huomiointitarpeita. Kaava-alue ei sijoitu tunnistetuille, kaavoihin merkityille ekologisille yhteysalueille, ei Lohjan ekologisen verkoston selvityksessä tunnistetuille tärkeille alueille tai tärkeiden ekologisten yhteyksien reiteille, eikä sen arvioida olevan paikallisen lajiston kannalta erityisen merkittävä yhteysalue. Maankäytön muutos alueella tulee vaikuttamaan paikallisiin ekologiisiin yhteyksiin, mutta estevaikutusalue jää alueellisella tasolla tarkasteltuna kuitenkin melko kapeaksi, vaikka koko kaava-alue rakentuisikin täyteen.

Selvitysalueella esiintyy haitallisia vieraslajeja (komealupiini, kurturuusu ja japanintatar), **jotka tulee huomioida maankäytön suunnittelussa.** Alueen mahdollisen rakentamisen yhteydessä syntyvät vieraslajiperäiset massat on käsiteltävä asianmukaisesti ja sijoitettava niitä vastaanottaville alueille. Alueella mahdollisesti käytettävien työkoneiden ja kulkuneuvojen osalta on huolehdittava, että vieraslajeja ei niiden mukana pääse leviämään alueen ulkopuolelle tai alueella paikoille, joissa komealupiinia, japanintatarta tai kurturuusua ei vielä esiinny. Haitalliset vieraslajit tulee hävittää ja niiden leviämistä tulee pyrkiä ehkäisemään kaava-alueella. Haitallisten vieraslajien hävittäminen on maanomistajan tai haltijan vastuulla. Kurturuusun osalta kasvatuskielto on astunut voimaan 1.6.2022, joten lajin esiintymät tulisi olla jo hävitetty. Muiden kuin haitallisten vieraslajien osalta hävittämistä suositellaan, jotta ne eivät pääse leviämään ja koska niiden esiintymät ovat pienialaisia.

Kaikki selvitysalueelta huomioitavat luontoarvot on esitetty koostekartassa kuvassa 27 (ks. seuraava sivu).

Ramboll Finland Oy
21.9.2023

Kuva 28. Selvitysalueen huomioitavat luontoarvot – koostekartta.

5. Lähteet

Hyvärinen, Esko; Juslén, Aino; Kemppainen, Eija; Uddström, Annika; Liukko, Ulla-Maija, 2019: Suomen lajien uhanalaisuus – Punainen kirja 2019. — Ympäristöministeriö & Suomen ympäristökeskus 2019.

Koskimies, P., Väisänen, R. A., & Hildén, O. 1988: Linnustonseurannan havainnointiohjeet. 2. painos. — Helsingin yliopiston eläinmuseo.

Kontula, T. & Raunio, A. (toim.). 2018: Suomen luontotyyppien uhanalaisuus 2018. Luontotyyppien punainen kirja – Osa 1: Tulokset ja arvioinnin perusteet. — Suomen ympäristökeskus ja ympäristöministeriö, Helsinki. Suomen ympäristö 5/2018. 388 s.

Laki vieraslajien riskien hallinnasta 1709/2015

Metsälaki 1093/1996

Oksman, S. & Turunen, L. 2022: Lohjan ekologinen verkosto -selvitys ja karttaliite. Sitowise Oy. 41 s.

Lohjan karttapalvelu. Viitattu 08/2023.

Luonnonsuojeluasetus 160/1997

Luonnonsuojelulaki 9/2023

Pääkkönen, Pilvi & Alanen, Aulikki, 2000: Luonnonsuojelulain luontotyyppien inventointiohje. — Suomen Ympäristökeskus. Suomen ympäristökeskuksen moniste 188.

Suomen Lajitietokeskus. Lajihavainnot hankealueelta. Haettu tietokannasta 04/2023.

Uudenmaan liitto. Uusimaa-kaava 2050. 13.3.2023.

Valtioneuvoston asetus vieraslajeista aiheutuvien riskien hallinnasta 704/2019.

Vesilaki 587/2011

Vieraslajiportaali. 2023. vieraslajit.fi. Viitattu 08/2023.